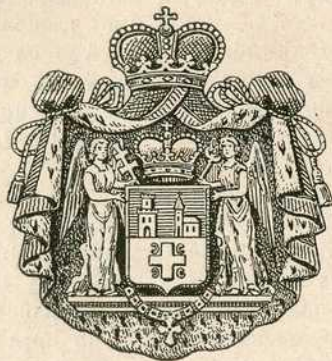

СРПСКИ СИОН

Год. VII.

Број 25.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 22. јуна 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

ПРЕДЛОГ

СРПског ПРАВОСЛАВ. НАРОДНО-ЦРКВЕНОГА
САБОРСКОГ ОДБОРА

ЗА

НАРОДНО-ЦРКВЕНИ УСТАВ

источно-православне српске цркве у опсегу српске митрополије у земљама угарске круне

(Наставак.)

I. Црквена скупштина.

§ 29. Црквену скупштину сачињава извршан број скупштинара по избору и по звању. Број општинара по избору одређује се према броју душа сваке општине и то тако, да

- 1.) у општинама до 2000 душа има 20
- 2.) у општинама од 2001 до 4000 душа 30
- 3.) у општинама од 4001 до 6000 душа 40, а
- 4.) у општинама од преко 6000 душа 50 скупштинара.

Где нема више од 20 бирача, онде су сви бирачи скупштинари.

§ 30. Чланови црквене скупштине по звању јесу: свештеници без разлике чина, а исто тако и управитељи источно-православних српских народних, средњих и виших школа у месту, као

и по један учитељ односно професор од сваке те школе, којег изабере учитељски односно професорски збор, на време скупштинске перијоде.

§ 31. У свакој црквеној општини постоји станан списак општинских бирача.

Списак тај има црквени одбор у сутицају парохијскога свештенства сваке године од 15. до 30. септембра сачинити односно исправити, за тим га 1. октобра истаћи на углед у цркв. општинској писарници или, где такве нема, на другом којем сходном и сваком бирачу приступачном месту и о том бираче тај исти дан сходним начином извести с позивом: да сваки онај, који мисли, да је незаконито из списка изостављен, или да је други когод незаконито у списак уведен, поднесе црквеном одбору своје приговоре најдаље за 7 дана т. ј. од 2. до 8. октобра.

Црквени одбор је дужан да реши све такве приговоре за три дана т. ј. од 9. до 11. октобра и странке најдаље до 20. октобра писмено обавести. Незадовољној странци остаје у року од 7 дана право призива на епархијски управни одбор, који коначно решава.

Призив се има предати код црквеног одбора који је дужан исти са односним списима поднети епархијском (архијидијецанском) управном одбору у року од 7 дана. Управни одбор је пак дужан решити такве призиве у најближој седници, која се, ако је потреба, има и ванредно сазвати тако, да се црквени одбори о односним одлукама управног одбора извисте

најдаље до 15. децембра. Црквени одбори ће такве одлуке саопштити странкама најдаље до 31. децембра.

Тим путем коначно установљен сталан списак општинских бирача вредиће за идућу годину од 1. јануара до 31. децембра.

Списак се има сачинити у два примерка; један остаје код црквене општине, а други се подноси надлежном епархијском управном одбору.

§ 32. Бирачи су сви мушки чланови црквене општине, који су навршили 24. годину живота и који су за претходну годину исплатили своје прилоге за подмирење народно-црквених автономних потреба, где се такви плаћају, а уведени су у сталан списак општинских бирача.

Не могу вршити бирачког права они, који су решењем надлежне народно-црквене власти од тога искључени, који стоје под старатељством или стецштемом; који због простог преступа или злочива стоје под правомоћном оптужбом и који, су због простог преступа или злочина осуђени, док стоје под последицама те осуде.

§ 33. Изабран може бити за скупштинара сваки у списку општинских бирача уведени бирач, који је навршио 30 година, а стално стањује у дотичној црквеној општини најмање годину дана, даље који је непрекорног моралног владања, и који делом доказује, да се за цркву и школу заузима, нарочито пак да се и причешћује и покорава црквеним односно нар. црквеним законима и наредбама као и законитим вишим народно-црквеним автономним властима.

Не могу бити избрани за скупштинара они, који имају да положе рачун о каквом општинском, црквеном или школском добру, па то у одређеном року нису учинили; даље слуге и чељад, који стоје у јавној или приватној служби.

§ 34. Дан и место за нов избор скупштинара одређује црквена скупштина, која већ постоји и то тако, да то буде свагда у месецу јануару.

Дан и место бирања објављује парох у цркви по свршетку службе божје најмање на 7 дана у напред, а осим тога има се то обнародовати према околностима места и другим уобичајеним начином.

§ 35. У одређени дан има се избор отпочети у 9 часова пре подне и траје без прекидања, докле год долазе бирачи, да гласају, но свакако се мора довршити до 6 часова после подне.

Избор руководи изборни одбор, који се састоји из председника и два члана и перовође; све ове бира скупштина. По потреби може бити и више изборних одбора. У тој прилици прво избрани зове се главни изборни одбор.

Избор бива јавно и гласа се листићима и то на тај начин, да сваки бирач преда изборно-одборском председнику листић, на којем су имена оних, које жели имати за скупштинаре.

Кад се гласање сврши, односно кад буде 6 часова после подне, председник изборног одбора (односно главног изборног одбора) изјављује,

да је избор свршен, затим се члановима изборног односно изборних одбора прегледа предане листиће, саставља списак имена изабраних скупштинара и проглашује их по реду, колико је који гласова добио. Ако двојица добију једнак број гласова, решава коцка.

Ако се пребрајање гласова не би могло одмах свршити, може се одложити на други дан; али се у тој прилици морају сви листићи запечатити.

§ 36. О изборном чину води се записник, који потписује председник и чланови изборног односно изборних одбора, а затим се цео записник са списком имена изабраних скупштинара доставља пароху, где их пак више има по рукоположењу најстаријем пароху, који је дужан да о том извести сваког скупштинара појединце и да их најдаље за 7 дана позове у седницу ради конститујисања скупштине.

§ 37. Приговори против изборног чина или изабраних лица могу се у течају од 7 дана рачунајући од дана избора предати пароху, који их подноси најдаље у року од 3 дана епархијском управном одбору на решење; до решења званично стара црквено-општинска управа.

§ 38. Скупштинари се бирају на шест година.

У течају тога времена престаје право скупштинареко: смрћу, својевољном оставком, губитком својства за скупштинаре прописаних и правомоћним искључењем.

§ 39. Председник скупштине јесте месни парох, а где ових више има, најстарији по рукоположењу.

§ 40. Скупштинари сви без разлике, како по избору, тако и по звању састају се на позив председника у седницу и бирају себи под његовим председништвом из средине својих световних чланова потпредседника и то или уекликом или тајним гласањем натполовичном већином гласова; а перовођу и ван ове. У овој скупштини ваља да буде присутна најмање половина свих скупштинара.

За потпредседника може бити изабран само онај, који зна српски ћирилицом читати и писати.

§ 41. У општинама, где има више пароха, имају исти како у скупштини тако и у црквеном одбору почасно место поред председника.

§ 42. У делокруг црквене скупштине спада:

1.) Саветује се о средствима за подмирење црквених и школских потреба, те по потреби одређује прирез на ту цел и установљује кључ, по којем ће се исти порезати.

2.) Установљује годишњи прорачун свих црквених и школских потреба, као и појединих фондова, заклада и добара, што су поверени црквеној општини на руковање; а ако је потребно решава да се могу чинити ванредни издаци, који нису предвиђени у годишњем прорачуну.

3.) Решава о набави, продаји, промени и оптерећењу каквог непокретног добра; о зидању, обнављању, украшењу цркве, школе, забавишта,

чуваршита и других зграда; о подизању зајма и брисању сумњивих и неистеривих потраживања.

Продаја добара може бити само путем јавне дражбе или понудбене расправе.

Решава о умесности и условима поравнања и о разрешењу појединих уговора.

Одлуке о свима под 1., 2., 3., и 4., наведеним пословима, имају се поднети епархијском управном одбору на одобрење и могу се извршити тек по добивеном одобрењу. У обзиру закладнога добра има се издејствовати превизића дозвола.

5.) Установљује особље општинских чиновника и служитеља, одређује плате им и поставља ближа правила и унутства за пословање им.

6.) Контролише деловање црквеног и школског одбора и прима од њих извештаје о њихову раду.

7.) Прегледа и решава рачуне црквеног одбора и подноси их заједно са свима исправама епархијском управном одбору ради коначног решења.

8.) Подноси по истечају сваке године епархијском управном одбору извештај о стању фондова, заклада и добара, што стоје под руковањем црквене општине.

9.) Бира чланове црквеног и школског одбора.

§ 43. Скупштина се држи редовно сваке године месеца марта и октобра; ну председник може и дужан је по потреби и ванредну скупштину сазвати услед одлуке црквеног одбора или на захтевање једне петине свих скупштинара. Ови су дужни уједно означити предмете, ради којих желе да се сазове скупштина.

У редовној скупштини месеца октобра има се установити прорачун за годину, што долази; а у редовној скупштини месеца марта имају се прегледати и решити закључни рачуни од прошле године.

Дан и час редовне скупштине објављује парох у цркви по свршетку службе божје на 7 дана у напред, а осим тога има се обнародовати држање скупштине према околностима места још и другим уобичајеним начином.

Дан и час ванредне скупштине заједно са предметима, који ће се у њој расправљати, објављује парох у цркви по свршетку службе божје; а црквени одбор писменим огласом на 7 дана, а само у ванредно хитним случајима на 3 дана у напред.

§ 44. Седнице црквене скупштине су јавне.

§ 45. Да би скупштина могла решавати, потребно је, да је у седници присутна бар половина скупштинара и половина одборника.

Ако се на том првом састанку не би искупило горе означени број, сазива председник уз означавање предмета у року од 7 дана скупштину по други пут, у којој решавају присутни скупштинари без обзира на број.

Одлуке се доносе натполовичном већином гла-

сова; ну ако су гласови на једнако подељени, одлучује глас председников.

§ 46. Сваки скупштинар може чинити предлоге у свези са предметом, што је на дневном реду, а самосталне предлоге само тако, ако га још најмање пет скупштинара потпомогну.

§ 47. Гласање бива по правилу јавно и то или устајањем или поименце.

Тајно се гласа и то давањем листића, само у личним питањима, или ако се ради о користи или штети којег скупштинара, у којем случају има овај из седнице иступити; или ако је тајно гласање нарочито прописано.

§ 48. Поименце се има гласати:

1.) ако то пет присутних чланова захтевају;
2.) ако председник изјави, да другим начином не може да разабере већину гласова о стављеном питању;

3.) ако се решава о једном од оних предмета, који се подносе епархијском управном одбору на одобрење.

§ 49. Ако би у скупштини настао такав мир и неред, да се због тога не би могло саветовање уредно водити, председник је властан седницу на неко време, али најдаље на по сата одгодити; ну ако се и после тога не би мир и ред повратио, у тој прилици може седницу и закључати, али је дужан за 7 а најдаље за 14 дана другу сазвати.

§ 50. У свакој црквеној скупштини води се записник, у који се уписују: дан и час држане скупштине, имена скупштинара који су ту, предлози од речи до речи, питања о којима се гласало, при гласању поименце име свакога, који је гласао и како је гласао, одлуке заједно са разлозима.

Одељено мишљење сваког скупштинара мора се на његово захтевање уписати у записник, ако је предао председнику тачно формулисано.

§ 51. Записник скупштински оверава скупштина, ако се у течају исте приреди за оверење. Иначе одређује скупштина три члана који ће са председником и перовођом записник оверити и потписати. Записник сваке скупштине подноси се најдаље за 14 дана после седнице скупштине епархијском управном одбору у овереном препису; а где се иште одобрење какве одлуке скупштине подноси се та одлука и са засебним образложењем.

§ 52. Изводе из записника скупштинског издаје председник са својим и перовођиним потписом под печатом црквене општине.

§ 53. Председник црквене скупштине је представник црквене општине према властима и према страним телима, он прима све списе, који на општину гласе и долазе, сазива седнице скупштине, црквеног и школског одбора и председава у њима, руководи саветовања и изриче закључке; означаје ред, којим ће се предмети у расправу узимати; стара се, да се у саветовању одржи ред и мир, с тога може говорника, који се удали

од ствари опоменути, да се држи ствари, а који чини неред, упутити га на ред; води бригу и надзор да се законска наређења као и закључци скупштине, црквеног и школског одбора тачно извршују; пази и настојава да се држи у реду архива црквене општине.

§ 54. Потпредседник има сва права и све дужности председникове, кад председника нема, или кад је овај препречен.

§ 55. Перовођа води перо у скупштинама и црквеном одбору, држи у реду све списе и води о њима тачан списак, обавља све манипулацијоне послове по упутству председникову.

Перовођа има у скупштини односно у црквеном одбору право гласа само тако, ако је члан скупштине, односно члан црквеног одбора.

§ 56. Ако би црквена скупштина очевидно занемаривала своје дужности или би хотимице пречила извршење законитих правоваљаних и правоћних наредаба, или би намерно прекорачивала границе свога делокруга или би због непрекидне међусобне распре дошла у такво стање, да више пута не би могла доћи ни до каквога закључка, властан је епархијски управни одбор, у колико се о том увери из званичних списа, одмах, иначе пак само на основу претходне истраге црквену скупштину разрешити и нов избор наредити.

II. Општинске власти

A. ЦРКВЕНИ ОДБОР

§ 57. Црквени одбор састоји се осим председника и потпредседника скупштине у општинама до 2000 душа из 6; од 2000 до 4000 душа из 8; од 4000 до 8000 душа из 10; а од преко 8000 душа из 12 чланова.

Осим тога су пароси и парохијски помоћници чланови црквеног одбора по својем звању.

У малим општинама, где скупштину сачињавају сви бирачи, ако ових нема више од осам, скупштина врши све послове, који спадају у делокруг црквеног и школског одбора.

За најмање пак општине издаће надлежна епархијска власт наредбу, како ће се у њима обављати црквени и школски послови.

§ 58. Одборници се бирају из средине скупштинара на шест година дана.

Ако се у течају тога времена које место одборника упразни смрћу, или својевољним иступањем, или правоћним искључењем, има га попунити прва скупштина новим избором на остало трајање шестогодишње периоде.

§ 59. За чланове овога одбора могу бити избрани само такви скупштинари, који знају српски ћирилицом читати и писати; ако пак таквих нема, могу се по дозволи надлежног епархијског управног одбора бирати изнимно и неписмени. Ну не могу бити избрани у црквени одбор дед и унук, отац и син, рођена браћа и најпосле таст и зет.

§ 60. У делокруг црквеног одбора спадају ови предмети:

1.) Извршује одлуке црквене скупштине и наредабе претпостављених народно-црквених власти.

2.) Спрема предлоге за црквену скупштину и заказује дан држања исте.

3.) Поставља, надзирава и отпушта општинске чиновнике и послужитеље.

4.) Поставља правног заступника или стално или за поједине парнице.

5.) Стара се и настоји, да се тачно и уредно издају плате и пристојбе свештеницима, учитељима, учитељицама, забавиљама и чувариљама и другим чиновницима и послужитељима.

6.) Чува, умножава и управља имањем црквеним, црквено-општинским, као и појединим засебним фондовима и закладама и стара се, да се све непокретно имање општинско и имање појединих фондова и заклада у земљишним књигама као властитост источно-православне српске црквене општине, односно дотичних фондова и заклада укњижи. Сачињава инвентаре свега покретног и непокретног имања и понавља их сваке године, о чему уз поднесак потребног броја примерака инвентара с допунама односно преинакама извештава епархијски управни одбор.

7.) Издаје у смислу наредаба митрополијског управног савета капитале уз пушиларну сигурност под камату, а непокретна добра под закуп или најам.

Издавање под закуп или најам бива по правилу путем јавне дражбе најдуже на шест година дана; а свако одступање од тога зависи од одобрења епархијског управног одбора.

8.) Закључује у смислу скупштинског решења уговоре сваке врсте (§ 41. 3.)

9.) Решава, да се каква парница подигне.

10.) Стара се и настоји, да се појединим засебним фондовима и закладама према њиховим целима засебно рукује и да се о њима засебни рачуни воде и полагају.

11.) Установљује за сваки поједини фонд и закладу засебно основно писмо (закладницу), у којем се поближе одређује смер, којем су намењени, као и начин њихова употребљавања, те подноси на одобрење надлежној епархијској власти.

12.) Прегледа све рачуне, који му се имају тога ради свака три месеца подносити и саставља при крају године свеколике годишње рачуне, те их подноси црквеној скупштини на преглед и одобрење.

13.) Саставља годишње прорачуне свих црквених и школских потреба, као и појединих фондова и заклада, те их подноси црквеној скупштини на расправу и установљење.

14.) Прегледа благајнице редовно свака три месеца, а по околностима и чешће.

За вођење рачуна и руковање благајницама прописале митрополијски управни савет потребна упутства.

15.) Пази, да се уредно уплаћује порез и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RG

једначак (еквивалент) на парохијску сесију и на сав непокретан иметак општински и појединих фондова и заклада.

16.) Надзирава зграде црквене, парохијске и школске, да су све чисте и у добром стању и да су осигуране против штете од пожара; исто тако надзирава порте и гробља.

17.) Пази, да свештеници и учитељи, који уживају какво народно-црквено добро у опсегу дотичне општине, исто у добром стању држе, и настоји, да се исто не оштети.

18.) Набавља у споразуму са парохом потребне иконе, књиге и утвари црквене.

19.) Стара се, да се искорењују рђави и раскошни, народу морално и материјално шкољиви, обичаји.

20.) Води бригу о сиротим удовицама и убозима.

21.) Поставља из или ван средине своје турске црквене и старатеље сирота и убогих на време својега трајања; издаје им упутнице ради подмирења већих трошкова и пази, да приходе од капитала и других добара тачно побирају.

22.) Располаже столовима у цркви на начин, како то пропише митрополијски духовни савет (§ 252).

23.) Подноси црквеној скупштини сваке године извештај о својем раду.

§ 61. Дужности црквених татора у главном су ово:

а.) они примају приходе и подмирују трошкове по упућству одборову;

б.) полажу рачун одбору свака три месеца;

в.) воде нарочити надзор над дотичним покретним и непокретним иметком; чине предлоге, како би тај иметак могао веће користи доносити, као и о томе, ако би требало каква обнављања или какве грађевине предузимати, и подносе одбору годишње извештаје о стању тог иметка.

§ 62. Дужности старатеља убогих у главном су ово:

а.) воде бригу о сиротама и убозима општинским;

б.) скупљају добровољне прилоге за сироте и убоге;

в.) воде рачун о приходима и расходима, чине издатке на сироте и убоге по упућству одборову, полажу рачун одбору свака три месеца; подлеже одбору у обзиру прегледања благајнице и чине предлоге одбору, да се дотични иметак умножи.

§ 63. Црквени татори и старатељи сирота и убогих одговорни су за свој рад одбору. Имају права да учествују у саветовањима одборским, ако нису изабрани за одборнике.

§ 64. Готовина, обвезнице и правни документи имају се чувати у сигурној благајници на сигурном месту.

Ако готовина прелази своту од 500 фор., има се уложити на приклад у онај новчани завод, који за то одреди црквени одбор.

Благајница мора имати три кључа, од којих један држи председник, други потпредседник, а трећи главни татор.

§ 65. Седнице одборске држе се редовно једанпут месечно, а по потреби, или ако то захтева половина одборника, дужан је председник сазвати ванредну седницу.

§ 66. За донашање одлуке потребно је, да је ту половина уредно сазваних свих одборника. Ако се први пут не скупи за решавање довољан број одборника, сазива председник у року од 3 дана поново седницу уз означавање свих предмета, који ће се у расправу узети и тада решавају присутни ма колико их се искупило. Одлуке се доносе натполовичном већином гласова; ну ако су гласови на једнако подељени, решава председник.

Гласање бива на исти начин, као што је прописано и за црквене скупштине.

§ 67. У свакој седници одборској води се записник, који има у себи садржавати дан и час држане седнице, имена одборника, који су ту, даље предмете, који су предложени ради знања или расправе и донесене одлуке.

Одељено мишљење сваког одборника мора се на његово захтевање уписати у записник. Тако одељено мишљење не пречи извршење донесених одлука; али решава дотичног члана одбора сваке одговорности, ако настане каква штета из тих одлука.

§ 68. Записник одборски оверава се у истој или најдаље у првој седници одборској, која за том дође, а потписују га председник, перовођа и чланови, који су били у тој седници.

Изводе из записника издају председник и перовођа под печатом општинским и са својим потписима.

§ 69. Сви чланови одбора одговорни су како црквеној скупштини, тако и надлежној епархијској власти за сав свој рад, као и за сваку штету, која би се њиховом кривицом нанела.

Накнада штете може се тражити само судским путем.

§ 70. Ако би који члан црквеног одбора стално занемаривао своје дужности може га црквена скупштина на предлог одбора разрешити даље дужности и његово место новим избором попунити.

Ако би пак сам одбор поступио небрижљиво у вршењу својих дужности, или ако би више пута прелазио границе својега делокруга, пак ако у том погледу црквена скупштина не би хтела одмах да начини реда, то је властан епархијски управни одбор такав црквени одбор разрешити и наредити, да црквена скупштина изабере нов одбор.

Против сваког решења има одбор право призива на митрополијски управни савет; али тај призив не обуставља извршење тога решења.

Б. ШКОЛСКИ ОДБОР

§ 71. Школски одбор састоји се од најмање

б, а највише 12 чланова, које бира црквена скупштина и ван средине своје на шест година дана; у обзиру писмености и сродства вреде одређења §-а 59. овог устава.

Осим тога су у општинама, где је само један парох и један учитељ, ови по својем звању чланови школског одбора. У општинама пак, где има више пароха и учитеља, бирају свештеници између себе једнога пароха, а учитељски збор једног учитеља за члана школског одбора на шест година дана.

Управитељи источно-православних српских народних, средњих и виших школа у месту, чланови су школског одбора по својем звању.

§ 72. Председник је школском одбору председник црквене скупштине, потпредседника бира одбор из своје средине, а перовођу и ван средине своје; али може зато изабрати и перовођу црквене скупштине и црквеног одбора.

§ 73. У делокруг школском одбору спада:

1.) Старање о школој деци и настави њиховој, и по томе пишује с паросима и учитељима сву српску источно православну децу у општини, која су по годинама обвезана, да походе забавиште, чувариште или народну школу, а тако исто и шегрте и слушчад и стара се, да уредно долазе на свакидању и повторну наставу; настојава, да сва деца имају потребне школске књиге и опрему; прегледа забавишта, чуваришта, народне и више девојачке школе преко својег поверенства сваког месеца; присутан је испитима и изашиће своје чланове, да буду на испитима у оним другим јавним и приватним заводима у месту, у којима има источно-православне српске деце.

2.) Старање о учитељима, учитељицама, забавиљама и чувариљама и по томе надзирава, да исти врше све прописане им дужности у школи, забавишту, чуваришту и у цркви и ван ових; потпомаже их у вршењу тих дужности њихових; стара се, да им се уредно потпуно и на време издају плате и пристојбе; спрема све, што је нужно за избор учитеља, учитељица, забавиље и чувариље и препоручује изборној скупштини најспособније стеченике ради избора.

3.) Старање о школама, за школеки наменштај, за учила, библиотеку и школеки врт; одређује школарину у вишој девојачкој школи, ако ту издржава црквена општина; чини предлог црквеној скупштини ради зидања и оправка школских зграда и ради закључења школског приреза и подноси црквеном одбору прорачун свих школских потреба.

§ 74. Школеки одбор бира у оним општинама, где има два или више учитеља источно-православних српских народних школа једнога од ових за школског управитеља, који управља свима унутрашњим одношјајима општинских народних школа и забавишта и води непосредно стручни педагошко-дидактички надзор над њима.

Избор општинског школског управитеља под-

носи се епархијском школском одбору на одобрење.

У општинама, где има само један учитељ, ту врши дужности школског управитеља сам школски одбор

§ 75. Школеки одбор подноси црквеној скупштини и епархијском школском одбору на крају сваке школске године извештај о својем раду.

§ 76. Одредбе о држању седница, донашању одлука, вођењу записника и одговорности чланова одборских, што су садржане у §§ 63. до 69. овога устава, вреде и за школеки одбор с тим додатком, да је истом надлежна власт епархијски школски одбор, односно митрополијски школски савет.

В. ПАРОХИЈСКО СВЕШТЕНСТВО

а.) Уређење парохијског свештенства и парохија.

§ 77. Парохијско свештенство сачињавају протопресвитери, пароси, парохијски помоћници, протопресвитерски помоћници, лични помоћници и ђакони.

§ 78. Парох је свештено лице, које је стално намештено ради вршења душестаратељства у опсегу једне парохије.

§ 79. Парохија је скуп верних источно-православних вероисповести, који су у опсегу једне цркве, а у духовном подручју једног пароха.

§ 80. У свакој источно православној српској црквеној општини по правилу мора постојати једна парохија.

Ако једна парохија обухвата више места, одређује епархијска конзисторија по саслушању црквене скупштине, где ће бити седиште парохово.

§ 81. Код једне парохијске цркве има бити само једна парохија. Где у једној црквеној општини има више цркава, може код сваке бити парохија, ако општина жели и у стању је, да по уредби о дотацији парохијског свештенства издржава толико пароха, колико је у њој цркава, иначе се те цркве своде на филијале, о чему одлучује епархијска конзисторија односно митрополијски духовни савет.

§ 82. Оним паросима, који се налазе на већим и пространијим парохијама, те услед тога не могу сами тачно извршивати дужности душестаратељске, додаје се потребан број парохијских помоћника. За основ размеру, колико може бити таквих парохијских помоћника у једној парохији, односно код једне парохијске цркве, служиће:

1.) број источно православних душа и то тако, да онде, где је преко 2000—3000 душа, може, а где је 3000—4000 душа, има се придодати један; где је 4000—5000 душа, може, а где је 5000—6000 душа, има се придодати два; где је 6000—7000 душа, може, а где је 7000 до 8000 има се придодати три; где је 8000—1000 душа може се, а где је преко 10000 душа има се придодати четири парохијска помоћника;

2.) особине предеоне и месне прилике појединих парохија и без обзира на број душа.

§ 83. У општинама, где је више парохија, има епархијска конзисторија по преслушању црквене општине у колико је могуће подједнако и по крајевима дотичне цркве поделити парохије и то обзиром на породице, које су којој цркви од старине принадале, и у колико исте породице желе, да и даље остану при истој цркви.

§ 84. Колико је у којем месту парохија, толико мора бити парохијских звања.

По том има свака парохија односно парохијска црква своје засебне матице и свој засебни званични печат.

Руковођење парохијског звања припада пароху, који као предстојник парохије и парохијског звања заступа у вањским одношајима месно свештенство, које тој парохији припада и одговара за тачан рад у звању.

Службене одношаје свештенства одређује архијерејски синод.

§ 85. Ако је место пароха упражњено, поставља надлежна епархијска конзисторија администратора, који ће парохијом привремено управљати, док се место пароха стално не попуни.

На већим парохијама, где поред пароха има парохијских помоћника, има се привремена управа упражњене парохије поверити по рукоположењу најстаријем парохијском помоћнику.

§ 86. Старом и немоћном пароху, који је сам на парохији, има се поставити лични помоћник, који ће вршити парохијске дужности под одговорношћу пароха, којем је пристављен.

Ако пак овај због веће телесне или душевне немоћи не би могао парохијом управљати под својом одговорношћу, ставиће га епархијска конзисторија у стање мира.

§ 87. Ђакони су помоћници свештеницима у црквеним службама и кандидати за парохијске свештенике.

Ђаконе може имати свака црквена општина, која га је вољна и кадра издржавати и уредбом о дотацији парохијског свештенства прописану му дотацију издавати.

У седиштима епископа као и онде, где постоје на ту цел одређене закладе, дужна је црквена општина ђакона имати.

б.) *Начин постављања' парохијског свештенства.*

§ 88. Места парохијског свештенства бивају упражњена:

- 1.) смрћу,
- 2.) оставком на звање,
- 3.) умировљењем,
- 4.) премештајем и
- 5.) губитком звања.

§ 89. Упражњена места протопресвитера-пароха, пароха, парохијских помоћника и ђакона, имају се попунити најдаље за три месеца; међутим стара се епархијска конзисторија, да и

до тога попуњења душестаратељство не трпи уштрба.

§ 90. На упражњено или новоустановљено место пароха, парохијских помоћника или ђакона, расписује епархијска конзисторија стечај у митрополијском службеном и другим јавним листовима, а по својој епархији још и окружницом.

На упражњено место пароха и парохијских помоћника могу се тражити само свештеници из дотичне епархије, који су положили стечајни испит пред надлежном испитном комисијом. На место ђакона могу се тражити свршени богослови источно-православне вероисповести из целе митрополије.

Сваки мора својој молби приложити сведочанства о свршеним претходним и богословским наукама и о религијозно-моралном владању од своје надлежне духовне власти.

§ 91. У погледу избора пароха, парохијских помоћника и ђакона испитује епархијска конзисторија, по истеку прописаног рока, у првој редовној седници својој молбенице стеченика и од оних, који имају сва прописана својства, бира, ако их има више, тројицу, који су најбоље оспособљени и предлаже их црквеној општини на избор.

Ако би од стеченика само двојица имали прописана својства, предлаже обојицу; ако је пак само један осспособљен, то се има стечај поновити, па ако и по други пут не буде више него само један осспособљени кандидат, предлаже се исти општини ради избора, а у колико га општина не би хтела за сталног изабрати, поставља епархијска конзисторија администратора на годину дана.

§ 92. Избор пароха, парохијских помоћника и ђакона предузима дотична изборна скупштина у седници, на ту цел законито сазваној и под председништвом окружног протопресвитера или његова заменика.

Избор бива тајним гласањем, и то давањем листића.

Који од предложених кандидата добије натполовичну већину гласова, сматра се за изабраног и избор се подноси епархијској конзисторији на потврду.

У случају том, да ниједан од предложених кандидата не добије при првом гласању натполовичну већину, предузима се уже гласање међу оном двојицом, који су при првом гласању добили највише гласова, пак ако се и том приликом гласови на једнако поделе, сматра се, да је изабран онај свештеник за пароха односно парохијског помоћника, који је по рукоположењу старији; а исто то вреди и код избора ђакона; ако су пак оба кандидата богослови, решава коцка.

§ 93. О целом течају избора води се записник у два равногласна примерка, који има у себи садржавати место, дан и час држане седнице, попис присутних бирача, имена предложених кан-

дидата, течај и успех гласања са тачним означањем онога, који је изабран.

Обадва примерка тога записника имају се одмах у истој седници сачинити и прочитати, те их за тим црквени одбор и епархијски изасланик потписују. Један примерак тога записника остаје код црквене општине, а други примерак подноси изборни председник неодложно епархијској конзисторији заједно са својим извештајем.

§ 94. Приговори против избора могу се у року од 8 дана рачунајући од дана избора поднети епархијској конзисторији. По истеку тога рока не могу се приговори у обзир узети.

§ 95. Епархијска конзисторија узима у првој редовној седници својој изборни чин, и случајне приговоре у расправу, па ако пронађе, да је избор уредно текао, потврђује онога, који је изабран.

Ако се пак епархијска конзисторија из изборнога записника или из поднесених приговора увери, да је избор неправилно текао, да су злоупотребе чињене, то ће тај избор уништити и други нов наредити, којом приликом може потпуно искључити па и дисциплинарној истрази и казни подврћи оног кандидата, који је при избору какве злоупотребе чинио.

Ако је пак злоупотребу учинио који бирач, може епархијска конзисторија и њему одузети право бирања за случај новог избора.

§- 96. Оне парохе и парохијске помоћнике, који најмање половину плате своје стално примају из јерархијског фонда, даље администраторе парохија, протопресвитерске и личне помоћнике поставља епархијска конзисторија услед по пропису §-а 90. овог устава расписаног стечаја или без стечаја.

в) Стечајни испит за пароха.

§ 97. Парох може бити само онај, који је пред надлежним испитним поверенством успешно положио стечајни испит, што је за пароха прописан.

Од полагања стечајног испита за пароха слободни су само редовни професори богословије, ако су најмање пет година службовали.

§ 98. Ради полагања стечајних испита за пароха постоји у свакој епархији једно испитно поверенство. У ово поверенство бира епархијска конзисторија два свештена члана, а епархијски управни и епархијски школски одбор сваки за се по једног свештеног и по једног световног члана из своје средине и за време свога трајања. Председник је епископ дијецезан, односно његов местозаступник.

Сваком испиту присутни су осим председника још најмање три члана и то од сваке епархијске власти бар по један.

§ 99. Стечајном испиту за пароха припуштају се само они свештеници, који су као парохијски администратори, парохијски, протопресвитерски и лични помоћници, ђакони и као вероучитељи најмање једну годину дана службовали.

§ 100. Стечајни испити држе се редовно двапут у години, и то у месецу мају и октобру у седишту епархијскога епископа.

Молбенице ради припуштања стечајном испиту подносе се епископу односно његову местозаступнику као председнику испитног поверенства, и имају им се приложити оригинална сведочанства о свршеним претходним и богословским наукама, о деловању у душестаратељским или вероучитељским дужностима и о религиозно-моралном владању.

§ 101. Стечајни испит за пароха полаже се усмено и писмено. Усмени испит полаже се из ових предмета: пастирске, литургијске, катихетике, правила и обреда црквених, проповедања, црквеног права и познавања државних закона, као и закона, уредаба и наредаба црквених и народно црквених власти, што се на парохијско звање односе.

Писмени испит састоји се из састављања проповеди, званичних извештаја и исправа, из тачног вођења матрикуларних и других прописаних записника.

Писмене задаће израђују се у присуству и под строгим надзором једнога члана испитног поверенства. Кандидати се могу при писменом испиту послужити само св. писмом, кормчијом, државним законима и народно-црквеним автономним уредбама.

При стечајном испиту за пароха има се нарочито исказати, да припуштени кандидати знају не само теоретично, него поглавито практично све оно, што им је потребно за вођење и управљање парохијског звања.

§ 102. По свршеном испиту издају се дотичним кандидатима сведочанства о положеном испиту.

Ко једном положи стечајни испит, не мора се истом више подвргавати. (Наставиће се.)

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

ГОВОР

дра Нике Максимовића

на биралшту у Суботици.

Поштована господо и браћо!

Пре свега хвала вам на вашем поверењу, које ја сматрам не само као признање мога јавнога рада него и као дужност, да и даље послужим своме народу.

У данашњим околностима значи овај избор вођу народа, да коначно уредимо нашу аутономију, и велику одговорност, ако би се и опет вратили са сабора не-свршена посла.

Тежак је положај наш, заплетено је питање наше.

Цел је нама да остваримо народну мисао: мисао самосталности и независности наше аутономије. Ова мисао ваља да нас све одушевљава, јер само је тако остварити можемо, ако смо сложни. Ако будемо сложни, близу смо томе, ако будемо несложни — даље него икада.

Праведни су захтеви наши. Ми живимо у уставној држави, у којој ваља да је закон највиша воља. Ако није, нит је уставна, ни правна. Ми признајемо држави што је по закону државно, нека нам и она не ускраћује, у поточ закону, што је наше. Сви смо у овој отаџбини нашој равноправни, захтевамо дакле да имамо и ми, што други имају, јер глас закона једнако говори за све; једном речи: хоћемо да смо у аутономној згради ми господари — а не укућани.

И у тој тежњи нашој архијереји наши нису нам противници, већ савезници. Признају што је народно, не поричимо ни ми што је њихово. Они су највиши представници цркве, а црква је мати, аутономија мила ћерка њена.

Не ћемо, да је та аутономија — државна слушкиња.

Греше дакле они, који навалице сеју семе раздора у народу. У раздору нема разбора. Посред вике страначке страсти не чује се глас мудрости, а кад би се тај глас чуо и послушао, стишали би се вали данашњег покрета и довели би брод наше аутономије у сигурно пристаниште.

Трошан је брод те аутономије наше и преко је нужна свестрана репарација. Аутономија наша, кроз и кроз је повређена. Таквих повреда има у самом закону, има их у нашим статутима и уредбама, а по највише у самовољи државне власти.

Повреде у закону остају засад, јер закон не можемо мењати, повреде у нашим уредбама можемо уклонити, а самовољи не ћемо се никада поклонити.

Народно-црквени устав био би лек тима повредама. Он је најјачи бедем наших права, ограда против неупутног утицаја и сутицаја државне власти, обрана против сваке самовоље.

Било је доба, кад нас је државна власт спречила у том погледу; некад нам је везала, а данас ево одрешила руке. Већ то је знак, да и државна власт хоће да се уреди наше ствари по закону и по нашој жељи. Ми поштујемо државно надзорно право и ако и она узпоштује наше право располагања, држимо, да би по нас штетно било изазивати сукоб са државом. На црквеном пољу то не иде; то не чине ни јаче цркве, а овај пут нема разлога за то, јер нам је државна власт на сусрет изашла.

Споразумели смо се са државном влашћу, споразумели са јерархијом, остаје још да народ каже своју пресудну реч.

И ја се надам да ће пристати и народ на дело, које очевидно иде у његову корист.

Но први услов успешном раду је, да народ пошље на сабор људе, који су делом и животом посведочили, да су у истини одани цркви и народу, људе спремне и искусне, обзирне и независне, јер само такви људи могу пронаћи правога пута, којим ваља поћи, а у случају нужде и одољети невољама, долазиле оне ма с које стране.

Што тражимо од народа, то сте ви учинили, на мени је сада да чиним своју дужност. Признајем слабачку снагу своју и подпуно схваћам терет и одговорност, што на себе примам, а окрепљен снагом вашом ево готов сам да станем и опет на браник народних права.

Знам, јер то није првица, да још и данас има људи, који, ни звани ни позвани, као каква црна сенка узастопце прате погрдом и клеветом мој рад на јавном пољу. Јадно је то робље, које не зна, шта је права слобода, а у којој сам ја никао и одрастао, живио и радио и која ме је толико узвисила, да сам вазда заступао своја начела и своје, на разлозима основано, уверење, на сваком месту, и према власницима, које не треба, и према народу, у чијој сам служби, јер прави родољуб не ласка, већ говори истину своме народу.

Не гони мене ништава сујета, да идем на сабор, већ дужност старог војника, који полази у одсудну битку тридесетогодишње војне; идем као путвођа, који познаје путеве, што нас воде к цели, познаје стр-

мени и поноре, са којих ил у које се сурвати, страпцутице на којима залутати можемо; идем као будан стражар, који ће бити вазда на опрезу и идем као раденик, који се радо прихваћа народног посла.

Још једанпут, господо и браћо, хвала и дај Боже, да се и опет састанемо, да вам могу дати рачуна о своме и ако Бог да и о успешном саборском раду.

Сечуј некад и сад

Написао

Јер. Димит. Јанковић, епарх. бележник вршачки

(Наставак).

Кад су 1736—1741. Срби почели цркву градити, градили су је, уместо већом него стару, мањом. Зашто? Ваљда нису имали средстава да велелепну цркву сазидају? или су прозрели у будућност, па можда рекли, доћи ће време, када ће и ова црква пространа бити! Доста то, да се црква почела градити мањом. Тада је био епископ сечујски Василије Димитријевић.

Међутим дође на престо Марија Терезија. О њеном расположењу наспрам православља нећу да говорим, оно је познато. Но споменути ми је, да су под Маријом Терезијом Срби Барањци, православне вере, око 1730—1750. год. и поред свога епископа, и ексарха (заменика) му и ако не сви, а оно неки под сечујског (Fünfkirchen) римокатоличког владика потпадали. Кад су православни Сечујци око 1740. почели цркву зидати, хтели су је зидати на оном месту, где је и пре стајала стара црква. Међутим 1738., дакле две године после пожара, сазидаше месни римокатолици цркву, која је свега 40 корачаја од наше удаљена. Њима нико није сметао. Кад су пак почели наши да зидају истакне се тадањи римокат. парох и побуни своју паству, да спрече Србима „шизматичима“ градњу цркве, која ће на намераваном месту римској побожности сметати! (Sie!) Док је тај стуб папизма тако бунео, Срби су скупили за зидање нуждан прибор, што видећи отац Николаус (тако се звао тај ватрени поборник Рима) написао на бискупа у Печуј писмо, да како исти епископ неким грчким неунијатским црквама заповеда, не били могао израдити, да се макар на супрот царске дозволе спречи зидање цркве „шизматика, који су направили Сечуј вертепом раз-

бојника“! Бискуп је био сигурно сношљивији, да не кажемо, паметнији од свога духовнога сина, па је оставио то писмо без одговора. Но шта би! Срби почеше зидати, а отац Николаус, који је по свој прилици хтео да буде „правовернији“ од самога овог епископа, са неким присталицама дође до зидара да им својим аукторитетом забрани зидање цркве. Зидари су га баш слабо послушали, на што он стаде ружити и грдити, које опет присутном ексарху Симону не би право. Реч по реч, те се њих двојица, као што пок. Бољарић пише, „посвађају и потуку, и за то њихов поп буде премештен“ Заиста дивна карактеристика Римљанима вазда на усти лебдеће толеранције! — Градња се ипак доврши и црква би троносана преносу мошт. светитеља Николаја. Држи се, да ју је осветио епископ Василије, који је тада овде становао. Исти је епископ поклатио цркви сечујској више црквених књига, међу њима два пролога, у којима баш изрично стоји, да су његов дар.

Пошто је епископ у месту становао, или се бар почешће овде бавио, црква а нарочито олтар грађен је за архијерејске службе. И доиша како је олтар наспрам осталих делова цркве несарамерно простран, и како је св. трапеза велика, широка, доказује, да су у овој цркви некад архијереји приносили бескрвну жртву и да је ту над многима измољена благодат св. Духа, која *немоцствѣющѣмъ врачѣтъ.* — У опште олтар је тако простран, да му је ретко равна наћи, несарамерно је пространији од женске преспрате.

Па и поред свега тога и поред толиких епископа ипак једва имаде данас у цркви свих потребних утвари. Драгоцености у опште и нема. Узроком тога јесте сигурно околност, да је последњи епископ однео са собом све у Будим и односно у Св. Андреју, а сечујској цркви остаде само успомена на некадање богатство.

За споменутог епископа Василија, или коју годину после њега, између 1748—1758 подигнута је парохија сечујска. После његове смрти (1748.) нису више епископи стално у Сечују боравили, али су ипак често долазили. Тако се зна за епископа Арсенија Радивојевића (1770—1775.) и епископа темишварског а администратора епархије будимске Софронија Кириловића. Владика је Софроније неко време

седео у „резиденцији“. Његовим настојањем почеле се у овој парохији редовно водити матрикул. протоколе 1777. и то по формулару од њега састављеном. Приметити је, да су и пре протоколе водили, јер има остатак овог месног матрикул. протокола крштених од год. 1755 у осам листи, но уредно се протоколи од 1777. воде

За време администратора епископа Кириловића десило се, да је год. 1784. на дан св. великомучен. и цјел. Пантелејмона ударио гром у двор и запалио га. Срећом се спусти киша и тако са тешком муком спасу кућу од пожара. Догађај тај служио је поводом, да епископ Софроније препоручи народу, да светкује св. Пантелејмона као заветан дан. У старије доба је народ и држао учињени завет, ал' у најновије доба већ и зато што у највеће радно доба пада, не светкује тога дана.

Како су епископи све ређе долазили, а како је парохија подигнута, то се „резиденција“ преда паросима, да исти у њој станују. Предаја та могла је бити још за време владике Арсенија Радивојевића, јер у старом неком службенику — у ком осим обичног му садржаја има апостола и евангелија воскресних, страсних, празника господских и богородичних, и који је штампан у Млеткама 1654. а „изложио е рѣкъ Бж. Божјѣдар“, — стоји једна белешка на корицама, да је поп Павле парох сечујски у резиденцији становао. Исти био је парохом око 1770—1776. — Од тога времена са малим изузетком (1848—1850, кад су жандари заузели) свагдањи су пароси у „резиденцији“ обитавали.

Поред пароха имао је стан у „резиденцији“ и економ дворски, кога су епископи за надзиратеља дворских добара поставили онда, кад су већ ретко у Сечуј долазили. Последњи економ био је владиком Дионисијем Поповићем да то одређени јеромонах о. Анатолије, који је по званичном једном извешћу од 18 септ. 1808. на будимског епископа жалосно скончао.

Поменуто извешће од речи до речи овако гласи:

„Високопреосвјашченејши и пр!“

Наше би желаније било особито, когда би ми ваше В. Пр. и болшими вједомостми увједомили; но сије нечастије судбини Небесној ваља приписати, које се нашему Брату Анатолији под 16-им. Септ. с. л. — случило в'

Резид. Сечујској. Он униче у кујну, при вшествији јего дувар стане и греда служашча оджаку пуцати, тако наш Брат нешчистијем јего није знао на кујнска врата побећи, но бједни побегне под оджак, не видјевши от страха, да ће оджак на њега пасти, као што је и пао и от јего паденија и смерт получил јест, а не спасеније. В' прочем и т. д. во С. Арх. общчеж Ман. Грабоцје 18. Септ. 1808.

всенижајши раб,

Никифор Георгијевичъ с. р. с' Братштво.м.
(Свршиће се.)

Именик

изабраних заступника за српски православни народно-црквени сабор у г. 1897.

I. Архидијецеза. Од свештенства: 1.

Карловци и ст.-пазовачки срез: Максим Живковић, парох. 2. Земун и митовачки срез: Антоније Апостоловић, парох. 3. Румски срез: Стеван Моловић, парох. 4. Даљски срез: Јован Ђуришић, парох. 5. Ердевички срез: Дамјан Прерадовић, парох. — *Од свештовних*: 1. Румски срез: Др. Ђорђе Красојевић, адвокат. 2. Ердевички срез: Др. Влада Чобанић, адвокат. 3. Даљски срез: Васа Муачевић, велепоседник. 4. Земун: Петар Петровић, умировљени чиновник. 5. Карловци: Др. Петар Станковић, адвокат. 6. Митровачки срез: Др. Миша Михајловић, лекар. 7. Пазовачки срез: Никола Петровић, велепоседник.

II. Бачка дијецеза. Од свештенства:

1. Нови Сад и ст.-паланачки срез: Божа Поповић, парох. 2. Ст. бечејски и жабаљски срез: Јован Борота, прота. 4. Сомбор, стапарски и суботички срез: Љубомир Купусаревић, прота. — *Од свештовних*: 1. Нови Сад: Др. Славко Милетић, лекар. 2. Сомбор: Др. Паја Дракулић, адвокат. 3. Суботички срез: Др. Ника Максимовић, велепоседник. 4. Ст. бечејски срез: Др. Стеван Малешевић, адвокат. 5. Жабаљски срез: Др. Милан А. Ђирић, адвокат. 6. Стапарски срез: Др. Сима Павловић, лекар. 7. Паланачки срез: Павле Гостовић, адвокат.

III. Будимска дијецеза. Од свештенства:

1. Св. Андрејски срез: Лукијан Богдановић, архимандрит. 2. Мохачки срез: Стеван Михалцић, парох. — *Од свештовних*: 1. Св. Андрејски срез: Евген Думча, градски начеоник и велепоседник. 2. Мохачки срез: Младен Љубојевић, економ.

IV. Темишварска дијецеза. *Од свештенства:* 1. Вел. Кикинда: и темишварски срез: Миливој Радовић, парох. 2. Мокрински и врањевачки срез: Иван Јелчић, парох. 3. Вел. Бечкерек и модошки срез: Драгољуб Живковић, парох. 4. Арадски и в. с. миклушки срез: Младен Јосић, парох. — *Од световних:* 1. Темишварски срез: Др. Миливој Миладиновић, адвокат. 2. В. Кикинда: Паја пл. Еремић, управитељ штедионице и велепоседник, 3. Мокрински срез: Љубомир Лотић, учитељ. 4. Врањевачки срез: Др. Љубомир Павловић, лекар. 5. В. Бечкерек: Др. Емил Гаврила, новинар. 6. Модошки срез: Мата Косовац, учитељ. 7. В. с. миклушки срез: Аркадије Варађанин, управитељ. 8. Арадски срез: Стеван Вукадиновић, учитељ.

V. Вршачка дијецеза. *Од свештенства:* 1. Вршац, вршачки и уљмански срез: Јован Гавриловић, парох. 2. Панчево, црепајски и перлески срез: Лаза Каћански, парох. 3. Белоцрквански и ковински срез: Стеван Стевановић, парох. — *Од световних:* 1. Вршац Барон Јован Живковић, умировљени предстојник земаљске владе. 2. Вршачки срез: Др. Жарко Миладиновић, адвокат. 3. Белоцрквански срез: Др. Михајло Полит-Десанчић, адвокат. 4. Уљмански срез: Мита Клицин, учитељ. 5. Ковински срез: Др. Милан Божески, адвокат. 6. Панчево: Др. Илија Вучетић, адвокат. 7. Црепајски срез: Др. Бранислав Станојевић, адвокатски кандидат. 8. Перлески срез: Милан Стојшић, професор.

VI. Пакрачка дијецеза. *Од свештенства:* 1. Пакрачки и новоградишки срез: Сава Стојаковић, парох. 2. I. и II. Беловарски срез: Сава Теодоровић, парох. 3. Слатински срез: Никола Манојловић-Рајко, парох. — *Од световних:* 1. Пакрачки срез: Јоца Марковић, трговац. 2. Новоградишки срез: Др. Платон Чуповић, адвокат. 3. I. Беловарски срез: Др. Паја Теодоровић, адвокат. 4. II. Беловарски срез: Коста Јовановић, трговац. 5. Слатински срез: Др. Никола Ђурђевић, адвокат.

VII. Горњо-карловачка дијецеза. *Од свештенства:* 1. Петрињски и коштајнички срез: Јован Борота, прота. 2. I. и II. Глински срез: Петар Велебит, парох. 3. Карловачки заједнички, два слуњска и I. Плашчански срез: Јован Јовановић, парох. 4. II. Плашчански, оточки и коренички срез: Илија Машић, прота.

5. Госпићки и доњо-грачачки срез: Биће ужи избор. — *Од световних:* 1. Петрињски срез: Др. Јован Радивојевић-Вачић, адвокат. 2. Коштајнички срез: Игњат И. Димић, новинар. 3. I. Глински срез: Лаза Обреновић, велики бележник. 4. II. Глински срез: Никола Милић, ц и кр. капетан у миру. 5. I. Слуњски срез: Сима пл. Богдановић, ц. и кр. пуковник у миру. 6. II. Слуњски срез: Сима Мишчевић, ц. и кр. потпуковник у миру. 7. I. Плашчански срез: Стеван В. Поповић, школски надзорник у миру. 8. II. Плашчански срез: Радош Крагуљац, општински начеоник. 9. Оточки срез: Милан Пејиновић, учитељ. 10. Коренички срез: Стеван Калембер, трговац. 11. Госпићки срез: Игњат И. Димић, новинар. 12. Доњо-грачачки срез: Др. Милан Мандић, адвокатски кандидат. 13. Карловачко-загребачки срез: Др. Богдан Медаковић, адвокат и велепоседник.

Карловци, 20. јуна (2. јула) 1897.

Његово Величанство, премилостиви наш цар и краљ, благоизволео је превишњим решењем од 23. (11.) јуна о. г. најмилостивије дозволити, да се истодобно са сазваним за Петров дан народно-црквеним Сабором сазове у Карловце и св. Архијерејски Синод, именовав најмилостивије краљевским повереником и за овај Синод *барона Федора Николића од Рудне*, правога тајнога саветника, наследног члана угарске великашке куће. У званичном делу нареднога броја саопштиће се на ово односећи се отпис.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(*Његова Светост*), преузвишени господин патријарх *Георгије* боравио је прошле недеље у Будимпешти и вратио се у своју резиденцију у прошли петак.

(*Богословија у Карловцима.*) Завршена је и школска година 1896—97. у православном српском богословском училишту у Карловцима. Управа тога училишта издала је *Извештај*, што га је саставио професор богословије и привремени ректор протопрезвитер г. Јован Вучковић. По томе извештају било је концем школске године у богословији слушалаца: из архидијецезе 33, из горњо-карловачке дијецезе 6, из пакрачке 2, из бачке 25, из вршачке 6, из темишварске 10 и будимске 3.

Апсолуторне сведоџбе течајем 1896—7. школ-

1907. године добили су њих 17., и то из архидијецезе 3, из бачке дијецезе 9, из пакрачке 1, из вршачке 1, из темишварске 2 и будимске 1. — Прошле школске године радили су слушаоци наше богословије писмене радње из разних дисциплина — за награду, те је награђена радња слушаоца П. године Лазара Киријака. „О флорентијској унији (I. део)“ са шест, дуката а радња слушаоца П. године Милорада Мијатовића „Историјска достављеност повјести о савезничком рату (Бытiа, гл. 14.)“ са пет дуката; дочим су радње њих осморице похваљене. Ову новину у нашој богословији истичемо са особитим задовољством, јер је са својих многих добрих страна заслужила похвалу и признање. Евала, дакле, свима, који су ту новину дали нашој богословији, а нарочита хвала управи и професорском збору наше богословије, који је у ту цел уступио 181 ф. 50 н., као што је толику своту уступио и племенитом „Друштву Св. Јована Милостивог“. Само — напред!

(Гимназија у Карловцима). Школека година 1896--97. на српској великој гимназији Карловачкој завршена је у прошлу недељу. Управа гимназије издала је *Програм*, у којем је на првом месту штампан историјски прилог под називом: Карловачке школе у прошлом веку, а написао га професор Ђорђе Магарашевић. На другом месту штампана је живописна црта о Василију Пластићу грађанину Трнавском и народном добротвору, који је био добротвор и наше Карловачке гимназије. Ту црту је написао у Црквеници (код Сењске Реке) Др. Никола Кретић. По статистичким подацима било је концем школеке године у гимназији Карловачкој ученика, православних Срба, 278, а римокатолика 32. Свега 310. По завичају из Хрватске 38, из Славоније (са Сремом) 204, из Доње Аустрије 1, из Угарске 40, из Босне 21, из Србије и Црне Горе 6. — По напретку добило је сведоцбу с одликом 36, I. реда 203, привремену (с дозволом поправка) 37, II. реда 20, III. реда 14. Овом приликом упозоримо на једну праксу у класификавању ученика у Карловачкој нашој гимназији. Пракса је та, да се оцена успеха у наукама под називом „изврстан“ даје врло ретко, тако, да у свих осам разреда добише ту оцену њих 12 из науке хришћанске и 3 из немачког језика. Као што смо дознали та реткост у оцењивању успеха ученика у наукама са „изврстан“ потиче из ригорозног практиковања постављеног принципа, да оцену „изврстан“ може добити само онај ученик, који покаже веће познавање дотичног предмета (дисциплине) него што га захтева прописана научна основа, дакле, који покаже већи успех у дотичним на-

укама, него што га сама школа захтева у максимуму. Је ли овај принцип оправдан и темељан остављамо то стручњацима да пресуђују. Ми ову напомену учинисмо само зато, да се зна каква је пракса у нашој Карловачкој гимназији у том погледу. Учинисмо ту напомену у интересу завода и у личном интересу ученика; да не би когод помислио, да наша Карловачка гимназија не може своје ученике да подигне до оцене „изврстан“, или да су ученици њезини такви, да нису кадри личним својим трудом или способностима заслужити такву оцену, коју њихови другови по другим гимназијама у много већем — управо чудном према Карловачком — броју добијају.

Лични интереси ученика наше гимназије су захтевали ту напомену и с тога разлога, што би им напоменута пракса у Карловачкој гимназији, кад се не би знало за што постоји, могла особито и специјално шкодити при конкурисању са ученицима осталих гимназија при потраживању стипендија, потпора или ма којих других бенефиција, а доцније и позиција.

Но пошто ова наша напомена неће допрети до свију и свакога, те би отуда за ученике, у истакнутом случају, могла и надаље постојати штета и опасност, да узмогну одржати конкуренцију својих другова из других завода, то би, по нашем скромном мњењу, било најбоље, да се и у Карловачкој гимназији одустане од досадање праксе у погледу оцене „изврстан“, те поступа као и у другим гимназијама.

(Испит зрелости) обављен је са 24 кандидата на нашој Карловачкој гимназији од 17—20 овог месеца. Изасланик кр. земаљске владе био је и ове године велем. госп. Др. Фрања Мајкнер.

(Новосадска гимназија). По Извештају о српској великој гимназији у Новом Саду за школеку годину 1896—97. уписао се свега 372 ученика, а на крају године полагало је испит 361. од испитаних ученика било је јарних 355 и приватних 6., православних 344, римокатолика 14, грко-католика 1 и мојсијеваца 2. Успех је показало из свију предмета врло добар 23, најмање добар 102, најмање довољан 183., из једног предмета недовољан 33, из два 10 из више предмета недовољан 9. ученика је било из Новог Сада 49, из бачке жупаније 134, из других жупанија угарских 58, из Славоније и Хрватске 105, из Босне и Херцеговине 11, из Црне Горе 0 из других земаља 1.

Од уредништва.

Г. Цв. Ђ. у Л. Дозвољено вам је.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

С Т Е Ч А Ј. 70 1—3

На учитељско место на српско-православној вероисповедној мушкој школи у Беоцину.

Плата за свагдању обуку 410 фор. за недељну 40 фор. од погребачке гди позван буде 1 фор. у нарави стан. —

Осим законом школеким за српске вероисповедне школе прописаних предмета дужан је учитељ у цркви појати и децу школеку у појању обучавати. —

Рок пријаве 20. јули (1. август) када ће се и избор обавити. —

У Беоцину 15. (27.) јуна 1897.

Председништво.
привр. одбора.

С Т Е Ч А Ј. 71 1—3

На новоустановљено учитељско место за I. и II. раз. вероисповедне мушке школе у Бегечу.

Плата је: 355. фор. за писаћи прибор 5. фор. огрев преко зиме колико је потребно и 2 фата дрва за своју потребу; 4. јутра (по 1200□) ритеке земље и врло леп стан у новој школској згради са свима потребним стајама.

Дужности учитеља су прописане школеком уредбом.

Жеља је општине, да се молиоци и лично представе.

Молбенице треба слати на црквено-школеки одбор до 20. јула, ког ће се дана и избор обавити.

Из седнице црквено-школског одбора у Бегечу од 15. јунија 1897 год.

Ст. Црнојачки Тоша Мутибарић
перовођа. председник.

С Т Е Ч А Ј. 72 1—3

Овим се расписује стечај на овоместну срп. вероисповедну четвороразредну мешовиту осн. школу, са којим, местом скопчана су следећа берива:

У готовом новцу 340 ф., који ће новац изабрани квартално унапред примати; 15 лаваца ораће земље на коју земљу учитељ порезу плаћа од венчања, парастоса и укопа по 50 н. и других штоларних прихода, што заједно годишње износи око 40 ф. 500 пиригли или у име огрева 25 ф.; за перовођство 12 ф.; слободан стан састојећи се из 2 собе, кујне, коморе, штале и баште.

Осим свакидашње школе обвезан ће бити изабрани и пофторну школу држати, децу у црквеном појању обучавати, при сваком богослужењу за певницом појати и перовођске послове обављати.

Компетенти имају доказати, да су учитељску школу свршили и испит из мађарског језика положили. Лична пријава узеће се у обзир.

Молбенице имају се на долеподписаног председника до 27. јула (8. авг). т. г. припослати када ће се и избор обавити. Изабрани ће имати 1. септембар место заузети.

Примећује се, да је горе наведена земље издата на 6 год. за 158 ф. у аренду, те по томе изабрани ће до септембра 1902. год. уживати плату од 500 фор. а од 1902. год. када уговор са закупницима земље престаје, земља ће се изабраном на слободно располагање предати.

Новац за земљу примаће изабрани по истоку сваке године 3. (15.) септембра уједанпут. —

У Ловри (Lóré, Pestmegye, и. р. Ráczkeve) 15. (27.) јунија 1897. —

Цветко Ђирић Милош Видак
привр. учитељ и перовођа. председник

С Т Ј Е Ч А Ј. 50 4—4

Овим се расписује „стјечај“ на упражњено учитељско мјесто на оvd. Срп. прав. основној школи за идућу 1897./8. школску годину. —

Дужности су: обучавање ђака у сва IV. разреда у свима наставним предметима као и у пјенију и појање за пјевницом сваке недеље и празника. —

Плата је: у готову 660 фор. (шест стотина и шесет фор.), слободан стан у новој школској згради, огријев у нарави, те право на повишицу од 50 фор. сваке треће године службовања и на путни трошак 40 фор.

Који жели ово мјесто заузети нека најдаље до 10. (22). Јула о. г. пошаље на потписату општину: крени лист, свједоцбу оспособљења и свједоцбу свога моралног и политичког владања од надлежне своје власти. —

Грачаница, (Босна) 6 Маја 1897.

Српско-Православна Црквено-Школска Општина.

Михаило Х. Стевић
предсједник.

С Т Е Ч А Ј. 74 1—3

Овим се расписује стечај на учитељској срп. вероисповедној мешовитој школи у ЦрнојБари.

Плата учитељска 300 фор. а. в. које учитељ у напред квартално прима. 2 ланца ораће земље на коју учитељ порез плаћа, за перовођство 1 празан грунт, 2 собе са кујном и шпајзом огрева колико устреба. Рок стечају траје до св. Илије када ће се избор обавити. Молбенице са сведоцбама ваља слати на потписаног председника.

Из седнице школског одбора држане у Црној-Бари 25 маја (6 јуна) 1897.

Ђурица Вујић
председник.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Број 43. ex 1897.

61 3—3

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

На основу скупштинског закључка од 31. Марта (13. Априла) 1897. српске православне црквене општине Ст. Бановачке, а услед одобрења славног архид. админ. одбора у Карловци од 28. Априла (10. Маја) 1897. бр. А. О. 446/202 расписује се дражба на мањак ради оправљања споља и изнутра цркве и црквене обградџе.

По прорачуну износи:

1. Задарска радња	963 ф. 40 н.
2. Столарска, браварска и лимарска радња	1030 ф. — н.
3. Сликарска радња	846 ф. — н.
4. Звоноливничка, за преливање великог пукнутог звона	400 ф. — н.
Укупино 3239 ф. 50 н.	

а.) Дражба држаће се 26. Јуна (18. Јула) 1897. у 9 сати пре подне у већници срп. православне црквене општине.

б.) Дражба ће се припустити, само они дражбеници, који сведоџбом докажу своју стручност односно подузимачи ових радња, који су сличне послове са похвалом радили.

в.) Дражбеници свију ових радња имају пре почетка дражбе 10% пишманлука положити.

г.) Јамчевина ће се повратити подузимачу после обављене колаудације.

д.) Општина задржава себи право поверења према подузимачу.

Ближи услови, тако исто нацрт и прорачун могу се сваки дан у писарни ове црквене општине, а и на сам дан дражбе видети.

Из скупштинске седнице држане у Стари Бановци и (Дунаву) 3. Јуна 1897.

Живко Бута
перовођа.

Павле Зелуг
подпредседник.

С Т Е Ч А Ј. 62 3—3

Овим се расписује стечај на учитељско место српске вероисповедне школе у Станчеву.

Плата учитеља је у новцу 137 фор; у депутату 15 хектолитара жита, 15 хктл. кукуруза, 8 хвати тврдих дрва од куд се уједно и школа гријати има; 20 фор; у име перовођства и 5 фор. наушала; 6 кат. јутара оранице на које учитељ терете сносити има.

Дужности у школи о у цркви су прописане школском уредбом од 1872 год.

Рок стечају траје до св. Илије када ће се и избор обавити, молбе ваља слати подписаноме председништву.

У Станчеву 3. (15.) јуна 1897. г. (Sztancsofalva p. t. Rékás

Спиридон Оберкнежевић
парох адм. председник.

С Т Е Ч А Ј. 63 2—2

За стално попуњење учитељског места, овим се стечај расписује. Плата је учитељу, 400. фор. а. вр. 40 фор. за дрва, 20 фор. за цркв. школ. перовођство, и 20 кибли жита.

Молитељи, који би желели ово место поучити, само се таки тражити могу, који су свршили са добрим успехом учитељску школу у Сомбору, те испит из мађарског језика добро положили, а нуз то су са чистим јасним гласом, који у цркви добро поје, који су вешти ноталном певању, де нашу младеж у томе поучавати имаду и могу: — нека своју молбу и сведоџбе до св. Илије подписатој општини поднесу, када ће се и избор учитеља обавити. Сваки се молитељ мора у цркви на дан 22. Јуна и 13. Јула препоручити, јер му се неће иначе молба у обзир узети; друге недеље или празника не треба да на препоруку дође, будући је служба Романска.

У име српске школ. општине.

У Фењлаку, 10. јуна 1897.

Főnlak. u. p. Uj Arad. Temesmegye — Banat. —
Матија Адамовић Григориј Ђорђевић
школ. старатељ. парох и председник.

Ad K. 662/108 ex 1897.

64 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења упражњеног места прото-презвитератског капелана у Ст. Бечеју овим се расписује стечај.

Компетенти имају своје ваљано инструиране молбенице путем својих претпостављених власти конзисторији овој у року од 30 дана рачунајући од првог уврштења овог стечаја поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке држане у Новом Саду 6. (18.) маја 1897 године.

Председништво.

С Т Е Ч А Ј. 65 2—3

Расписује се стечај на два учитељска места и једно учитељице, на Вероисповедне Школе. Плата је учитељу на III. и IV. разред 600 круна, за пофторну школу 80 круна. за перовођство 100 круна 5 лапаца добре ораће земље, на коју учитељ порез плаћа, од погрџа где позван буде 1 круна, 6 метери дрва, сламе за огрев по потреби, стан са две лене собе, кујном, шпајзом и великом баштом. Плата учитељу на I. и II. разреду 800 круна 6 метери дрва, сламе за огрев по потреби, стан са две собе јеловником кујном и баштом. Плата учитељици 600 круна 6 метери дрва, сламе за огрев по потреби, стан са две собе кујном и баштом.

Компетовати могу на сва три упражњена места и свршене учитељице, у случају ако би учитељице биле на учитељска места изабрате дужне су о свом трошку певца узети, дужности учитељске означене су школском уредбом. Рок стечаја траје до светог Илије када ће се и избор обавити. Молбенице имају се са нужним сведоџбама на ово месно-школ. председника послати.

Из седнице месно-школ. одбора држане у Срп. Кларији дана 2. Јуна 1897. год.

Светозар Петровић Радојко Николин
перовођа. школ. председник.

